

FENOMENOLOGIA RECEPTĂRII CULTURALE

Conf. Dr. G.G. Constandache

„Pe drumul de costișe ce duce...”

S-a spus cu îndreptățire despre *cultură* că se numește ceea ce „rămâne după ce s-a uitat totul”... La fel de adevărat este însă faptul că nu toți au capacitatea de a se detașa, de a se desprinde spre a lua perspectivă. Nu oricine poate să decanteze receptând, să-și asume operele în mod critic, descoperind originalitatea creatorului în raport cu personalitatea proprie, necesară atașării admirative de obiectul artistic. De la plăcerea sau bucuria spontană și până la sesizarea quasi-discursivă, ce presupune înțelegerea și permite explicarea valorii, se parcurg treptele ratărilor necesare în apropierea de *fenomenul artei*. *Kitschul*, diletantismul, amatorismul, *karaoke*... iată fazele ce se cer depășite în *efortul receptării culturale* și care rămân dovezi ale confruntării publice cu opera incitantă. Cu alte cuvinte, atracția operei reușite trebuie să afle răspuns corespunzător în receptivitatea publicului, altfel treptele satisfacției nu realizează *esteticul veritabil*, ce presupune în ultimă instanță educație, cultură.

Îndeosebi cultura filosofică are capacitatea de a fortifica și nuanța discernământul, de a rafina gustul, sensibilitatea valorică, prin exercițiul celor *trei componente* ale „organului” *filosofic*, cum spunea Constantin Noica. Era vorba despre *promptitudinea memoriei*, ce previne unitatea nefuncțională, *subtilitatea înțelegerii*, ce disociază punctele de vedere, și *posibilitatea exprimării* cel puțin convingătoare (logică) dacă nu chiar seducătoare (verbul poetic). „Să poți reține ce vrei, să poți înțelege orice vrei și să poți exprima tot ce vrei”, ne provoacă Patriarhul de la Păltiniș. Caracterele puternice traduc ratările în dorința obsesivă de reușită, adică eșecul anunță posibilitatea succesului (*Karl Jaspers*). Iar voința adevărată se conduce după maxima „o bătălie pierdută nu înseamnă vreodată războiul compromis”!

La fel și în cultură: ratările trebuie luate drept provocări.

Orice *comparație* presupune stabilirea de asemănări și deosebiri. Înainte de a *evalua*, adică a compara o lucrare cu un standard sau model, trebuie să fie posibilă comparația între operele de un anumit gen. O problemă clasică a esteticii este *delimitarea genurilor* artei, ce are alte dificultăți decât taxonomia biologică sau clasificarea logico-matematică. O problemă mai concretă, dar nu mai puțin dificilă, este raportarea autorului la *confrății de breaslă*. George Topârceanu a scris „Parodii originale”, iar Antistius a glosat „În genul tinerilor”... Am menționat numai două încercări de a (re)marca originalitatea proprie vizavi de *clasici* (într-un sens foarte larg). Nu de mult, Emil Cioran a propus o serie de „Exerciții de admirație”... Marin Sorescu s-a prezentat direct ca fiind „Singur între poeți”. Recent medicul de familie *Grigore Bușoi*, în cartea sa „Din adânc spre cele înalte”, are o propunere ce merită discutată, de a (re)interpreta lucrarea centrală a lui Lucian Blaga despre fenomenul românismului (*Coasta, element de referință al Spațiului mioritic*).

Plecând de la termenul *coastă*, ca parte de trecere între deal și vale, autorul pretinde o nouă receptare a spațiului mioritic, dorind să evite acceptarea ingerințelor și ofenselor care pot „să erodeze, să degradeze, să devalorizeze sau să batjocorească” acest templu tonic și fortifiant al românilor. Argumentarea oferă citate generos presărate și propune confruntarea gândului cititorului cu mintea autorilor evocați.

Pentru a încheia, putem spune că în cartea sa, dr. Grigore Bușoi reprezintă medicina și scrisul, ce pot fi subsumate sintagmei *artă vitală*, de care este nevoie nu numai pentru azi, ci și pentru viitor...